

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ за научна специалност „Архитектура на сгради, конструкции, съоръжения и детайли“
на арх. Радост Стаменова Райновска

от проф.д-р.арх.Бойко Борисов Кадинов

Представеният от кандидата дисертационен труд е на тема „АРХИТЕКТУРА НА УЧИЛИЩНИТЕ СГРАДИ: Историческо развитие, съвременни тенденции и перспективи в началото на XXI век“.

Научното изследване разглежда една изключително актуална проблематика. В труда са изследвани в исторически и в съвременен план развитието на архитектурата на учебните сгради за началното и средното образование. Проучванията разглеждат въпросите както в регионален, така и в национален мащаб. Изследвани са различни видове структурни и композиционни схеми, отразяващи традициите в изграждането на училищата. Авторът е направил и проучвания, разглеждащи примери от международната практика в Европа и САЩ. Направените анализи показват задълбочени практически познания в проектирането на реални и конкретни архитектурни задачи. Показани са и примери на разширение и реконструкции на съществуващи училища.

В дисертационния труд е обърнато особено внимание на влиянието на информационните технологии върху съвременното образование на ученика. Разгледани са нарастналите изисквания към нова информационна среда и методи на преподаване в образователния процес. Авторът живо се вълнува от пространствените и „бихейвърни“ последици в архитектурните

решения за съвременната училищна сграда. Особено ударение е поставено върху „интровертните“ планови схеми на бъдещите училища, които предполагат по-активно концентриране и развитие на темата за „атриума“ и „форума“. Такава теза, включително пространствено наслагване вътре в атриума на различни видове дейности – спорт, медиатеки, интерактивни колективни пространства и др., звучат и дискуссионно, особено когато negliжират взаимоотношението на училището със заобикалящата го публична среда и го капсулират по отношение на градската културна и природна среда. В този смисъл изразяваме резерви към посочените приноси от автора, като „нов поглед върху отношението жилищна сграда-училищен двор“. В изследването почти изцяло е negliжирано развитието на спорта в училищния двор, разширяване на природата в него и превръщането му в културно средище, използваемо 24ч в денонощието. Препоръчваме на автора в самопоставената си задача да ревизира съществуващи нормативни изисквания в проектирането на училищните сгради, да бъде обърнато особено внимание в повишаването на задължителната свободна дворна площ в кв.м. за всеки ученик. Световната практика показва нарастваща чувствителност към развитието на спортния и природния сектор към училищата – Англия, Швейцария, Испания и др., в противовес на строенето на допълнителни и често ненужни класни стаи, фойета, коридори и др. Дискусийна остава и тезата за използване в извънучебно време от външни лица на сектори като плувни басейни, физкултурни салони и др.

Изведените от автора изисквания за увеличаване на дела на комуникационните площи в училищните сгради и обосноваването му с въвеждането в обучението на новите информационни технологии,

изглежда дискуссионен. Европейската практика показва по-скоро оборудване с компютри, екрани и други IT съоръжения на самите класни стаи и кабинети. Инвестира се все повече в дигитални технологии, touch screen оборудване на интерактивни средства в кабинетите по Химия, Биология и Физика, отколкото създаване на „хоби-лоби“ пространства като част от общите коридори и фойайета на училищата. Тук изразявам несъгласието си със защитаваната позиция, че високите технологии са панацея за решаване на архитектурните проектни решения и идеите, че с елементи на дизайна и преобзавеждането можем да решаваме кардинални архитектурни въпроси в областта на средата за образование. В следващи проучвания е важно да бъде развито изследването и към отворените типологични варианти, заявени от автора. В известна степен остарели изглеждат принципите за системно-структурен анализ и робуването на принципа на „типологичните“ варианти.

Показаните като илюстрации проекти за училища показват способността на автора да преодолява традиционните функционални схеми и банализирани модели за учебни сгради.

Посочените публикации на автора по темата – самостоятелни и в съавторство, са четири на брой. Всички те са свързани с научно-приложни конференции и алманах на ВСУ „Черноризец Храбър“, гр.Варна. Значимостта на темата на изследването предполага по-мощабен резонанс и препоръчваме на автора за в бъдеще да публикува по темата и в други национални и международни издания.

Библиографията, посочена от автора, следва да бъде разширена и следващите проучвания да бъдат по-сериозно

съсредоточени върху европейската практика, която е важен критерий в принадлежността ни към европейското културно и образователно пространство.

Въз основа на представения дисертационен труд и преди всичко на приложените проектни и творчески архитектурни решения в областта на училищните сгради, предлагаме на уважаемото научно жури да присъди на Радост Стаменова Райновска образователната научна степен „ДОКТОР“ за научна специалност „Архитектура на сгради, конструкции, съоръжения и детайли“.

22.08.2014г.

проф.д-р.арх.Бойко Кадинов